

ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ • ЛЮТИЙ 2022

ЗДОРОВА УКРАЇНА

НАЙАКТУАЛЬНІШЕ ПРО ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

ЩО БАТЬКАМ ПОТРІБНО ЗНАТИ ПРО ПОЛІОМІЄЛІТ

На початку жовтня минулого року було зареєстровано випадок інфікування поліомієлітом невакцинованої півторарічної дитини в Рівненській області. Загалом восени 2021 року інфікувалися 20 дітей на Рівненщині й Закарпатті: одна дитина отримала параліч, а 19 були контактними і мали безсимптомний перебіг. Ще один випадок захворювання на поліомієліт було підтверджено 24 січня 2022 року у дитини з Закарпаття. У неї зафіксували ослаблення рухової активності м'язів ніг. Зі слів мами, вони відмовилися від вакцинації, тому дитина не була щеплена.

Що таке поліомієліт і як він передається?

Поліомієліт (поліо) — гостра інфекційна хвороба, яка спричиняє інвалідність і є небезпечною для життя. Її зумовлює поліовірус. Він передається від людини до людини через фекалії та слину, найчастіше — через брудні руки, інфіковану їжу, воду, — та розмножується в кишківнику. Поліовірус також може залишатися на іграшках та побутових речах, які контактували зі слиною та калом інфікованих людей.

Хворіють на поліомієліт невакциновані діти й дорослі, та найбільший ризик мають малюки віком до п'яти років, тому вакцина від поліо — в числі тих, які діти отримують у пер-

ші місяці життя відповідно до Національного календаря щеплень.

Симптоми поліомієліту

Від моменту зараження до появи перших симптомів поліомієліту минає від 2 до 35 днів. Інфікована людина може поширювати вірус одразу після появи симптомів та ще протягом двох тижнів. Проте й ті, хто має безсимптомний перебіг хвороби, так само можуть інфікувати інших.

У частини інфікованих хвороба минає безсимптомно. Приблизно у 25% випадків інфікування поліо людина впродовж кількох днів має гриппоподібні симптоми: лихоманку, втому, нудоту, біль у горлі та животі, головний біль. Проте в частини людей із поліовірусною інфекцією розвиваються інші, більш серйозні симптоми, які можуть свідчити про ураження поліовірусом головного та спинного мозку:

- відчуття поколювання в ногах;
- запалення оболонок спинного або головного мозку (цей симптом має приблизно одна з 25 осіб із поліо);
- неможливість рухати частинами тіла (повний або частковий параліч);
- слабкість у руках, ногах або одразу в усіх кінцівках (спостерігається приблизно в одній з 200 осіб із поліовірусною інфекцією).

Уражені хворобою нерви і м'язи не відновлюються.

Параліч — найважчий симптом, пов'язаний із поліомієлітом, оскільки він може призвести до постійної інвалідності та смерті. Від 2% до 10% людей, які страждають паралічем від поліовірусної інфекції, помирають, оскільки вірус вражає дихальні м'язи.

Крім того, може розвиватися пост-поліомієлітний синдром: діти, які, здається, повністю виликувалися, можуть відчувати нові м'язові болі, слабкість або параліч у дорослому віці, через десятки років після первинного захворювання.

Єдиний спосіб убезпечитися від наслідків хвороби — це вакцинація, оскільки специфічного лікування не існує.

Вакцинація від поліомієліту

Є два типи безпечних та ефективних вакцин від поліо: інактивована поліомієлітна вакцина (ІПВ), яку вводять ін'єкційно, та оральна поліомієлітна вакцина (ОПВ) — краплі, які крапають у рот. Обидві вакцини, ІПВ і ОПВ, формують імунітет до поліомієліту. ІПВ запобігає розвитку клінічних проявів інфекції у разі потрапляння поліовірусу до центральної нервової системи, таким чином захищаючи від паралічу. ОПВ формує імунітет у кишківнику, тим самим захищає від зараження і запобігає передачі вірусу.

Згідно з Національним календарем профілактичних щеплень, дітей вакцинують у 2, 4, 6, 18 місяців, у 6 та 14 років. Перші дві дози — ІПВ, решта — ОПВ. Шести доз вакцини достатньо, щоб сформувався імунітет до поліомієліту до кінця життя.

Коли виникають спалахи поліовірусу, впроваджуються додаткові заходи з імунізації. Циркуляцію поліовірусів можна припинити, масово використовуючи ОПВ. Це так звана турова вакцинація, яка передбачає введення додаткових доз вакцини

великій кількості дітей упродовж короткого періоду. Таким чином формується колективний імунітет.

Рівень вакцинації від поліо в Україні

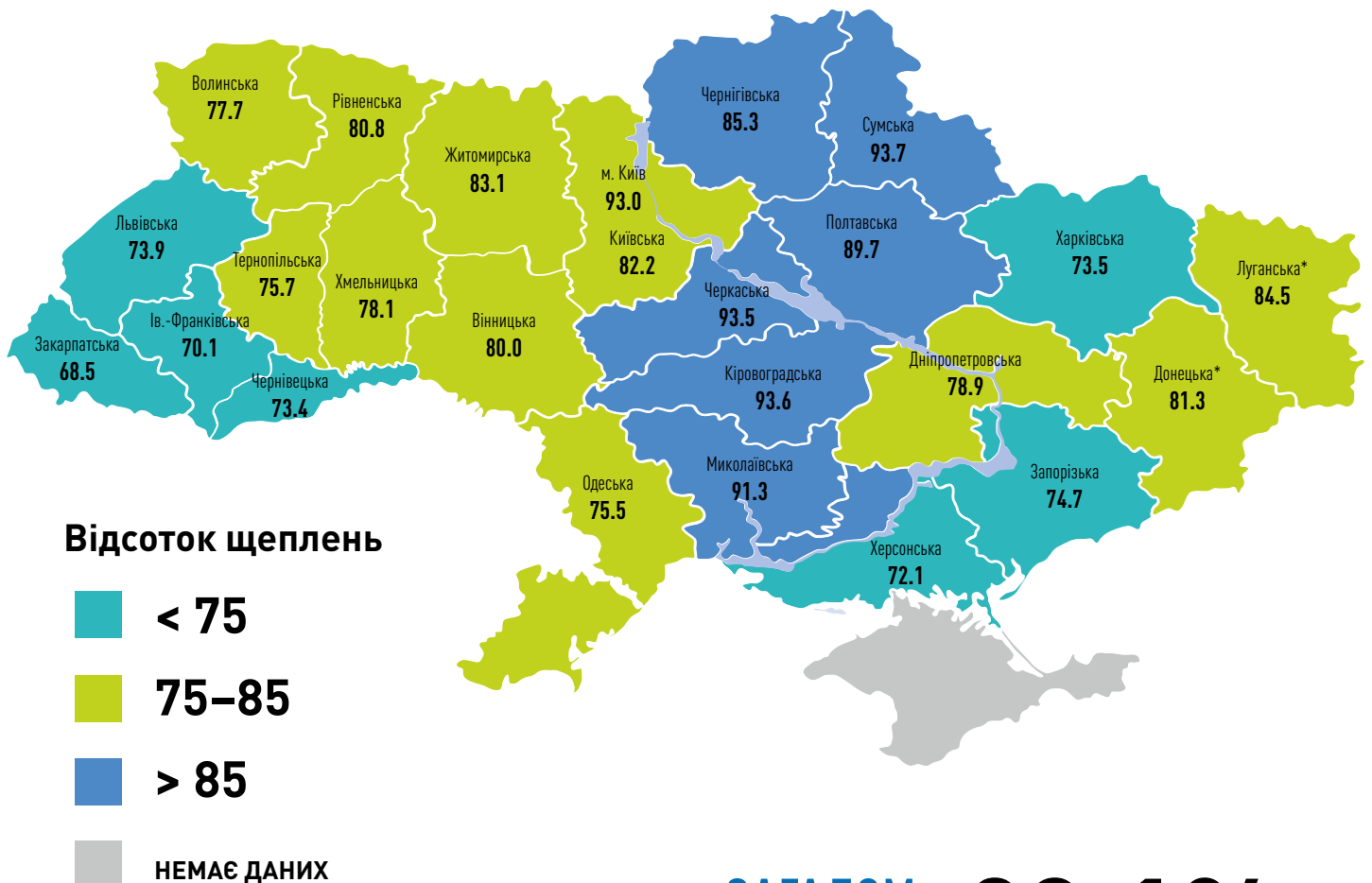
Станом на 1 вересня 2021 року лише 53,0% дітей першого року життя, які потребують обов'язкових щеплень, отримали всі три дози вакцини для профілактики поліомієліту. За два місяці після спалаху рівень вакцинації від поліо в Україні дещо зріс і наприкінці 2021 року досягнув уже

80,1% щеплених дітей до одного року і 78,4% — до шести років. Але цього все одно недостатньо, адже для колективного імунітету рівень щеплення повинен становити 95%.

Що робити, якщо ви підозрюєте у своєї дитини поліо?

Якщо дитина має раптову слабкість або біль у кінцівках, треба негайно повідомити про це вашого сімейного лікаря чи педіатра. Це можуть бути потенційні ознаки поліомієліту.

РІВЕНЬ ОХОПЛЕННЯ ЩЕПЛЕННЯМИ ВІД ПОЛІОМІЄЛІТУ ДІТЕЙ ДО 1 РОКУ (ПОЛІО-3) У 2021 РОЦІ

* На підконтрольній Уряду України території

ЗАГАЛОМ ПО УКРАЇНІ 80,1%

В УКРАЇНІ РОЗПОЧАЛАСЬ КАМΠΑНІЯ ДЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ СПАЛАХУ ПОЛІОМІЄЛІТУ

У відповідь на спалах поліомієліту в Україні з 1 лютого організовано кампанію зі щеплення дітей, які пропустили (або не зробили взагалі) вакцинацію, передбачену Національним календарем профілактичних щеплень.

Через низький рівень охоплення щепленнями поліовірус циркулює в країні й загрожує можливою появою невиліковного паралічу у невакцинованої або не повністю вакцинованої дитини. Хто це буде — передбачити неможливо, проте захист від таких наслідків хвороби є. І це — вакцинація проти поліо.

План реагування на спалах поліо в Україні

Етап 1. Кампанія щеплення вакциною ІПВ дітей віком від шести місяців до шести років, які не отримали необхідної кількості доз, передбачених Національним календарем щеплень. Цей етап розпочався 1 лютого і триватиме три тижні. Його мета — захист невакцинованих дітей від інфікування. На цьому етапі щеплення мають отримати майже 140 тисяч дітей.

Етап 2. Вакциною ОПВ щеплюватимуть усіх дітей віком до шести років, навіть якщо вони мають усі необхідні щеплення відповідно до Національ-

«Поліомієліт — захворювання, яке може спричинити невиліковний параліч. Особливо вразливі до нього діти до шести років. Через низький рівень охоплення щепленнями поліо повернувся в Україну. Це ставить під загрозу кожному невакциновану або не повністю вакциновану дитину. Перший етап реагування на спалах поліомієліту триватиме три тижні. Щоб задовольнити загальну потребу, а також забезпечити проведення цього етапу, держава додатково закупила 400 тисяч доз якісної вакцини. Ми маємо всі можливості для того, щоб вийти на рекомендований ВООЗ рівень охоплення щепленнями — 95% — і захистити наших дітей».

Ігор Кузін, заступник Міністра охорони здоров'я — головний державний санітарний лікар України

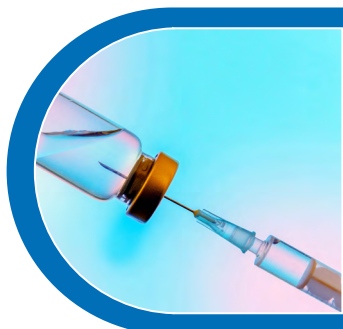
ного календаря. Його мета — захист дітей від інфікування та зупинення циркуляції вірусу. Дати проведення буде оголошено заздалегідь.

Отримати щеплення можна безоплатно у вашого сімейного лікаря чи в найближчій амбулаторії.

Поліо може загрозувати великій кількості нещеплених або не повністю щеплених дітей невиліковним паралічем (зазвичай ніг) і навіть

смертю внаслідок паралічу дихальних м'язів.

Зустріч із вірусом не завжди супроводжується паралічем. Але неможливо сказати, яка дитина буде тією, чия зустріч із вірусом завершиться паралічем на все життя. Проте ми можемо сказати, що вакцина ІПВ (яка містить інактивовані штами вірусу всіх трьох типів — тип 1, тип 2, тип 3) забезпечує індивідуальний захист від таких наслідків, як параліч.

ЯК ПЕРЕВІРИТИ ВАКЦИНАЛЬНИЙ СТАТУС СВОЄЇ ДИТИНИ ТА ОТРИМАТИ ЩЕПЛЕННЯ?

- Ознайомтеся з Національним календарем профілактичних щеплень за посиланням з QR-коду.
- Перегляньте дані щодо здійснених щеплень, внесених у медичну картку вашої дитини.
- Перевірте, чи отримала дитина всі щеплення відповідно до віку.
- Якщо ви помітили, що якогось зі щеплень не вистачає, зверніться, будь ласка, до свого сімейного лікаря або педіатра.

Щеплення від поліомієліту внесено до переліку обов'язкових гарантованих державою щеплень.

ПИТАННЯ/ВІДПОВІДІ

? Кому треба щеплюватися в рамках кампанії з протидії спалаху поліомієліту?

Дітям віком від шести місяців до шести років (5 років 11 місяців 29 днів), які з певних причин пропустили одну чи більше необхідних за віком доз щеплення. Для їх надолуження батькам дитини слід звернутися до педіатра або сімейного лікаря.

? Чим щеплюватимуть дітей?

Для першого етапу кампанії використовується інактивована поліомієлітна вакцина (ІПВ) французького виробництва в монодозних чи багатодозних флаконах. Вона містить неживі віруси поліо всіх трьох типів, які існують. Держава закупила понад 400 тис. доз такої вакцини для покриття загальних потреб і проведення першого етапу імунізації в рамках кампанії.

Вакцину вводять внутрішньом'язово в передню поверхню стегна або в дельтоподібний м'яз руки. В сідницю вакцину не вводять!

? Чим відрізняються типи вакцин від поліо — ІПВ і ОПВ?

Є два типи безпечних та ефективних вакцин від поліо: інактивована поліомієлітна вакцина (ІПВ), яку вводять ін'єкційно, та оральна поліомієлітна вакцина (ОПВ) — краплі, які крапають у рот. Обидві вакцини, ІПВ і ОПВ, формують імунітет до поліомієліту. ІПВ запобігає розвитку клінічних проявів інфекції в разі потрапляння поліовірусу до центральної нервової системи, таким чином захищаючи від паралічу. ОПВ формує імунітет у киш-

ківнику, тим самим захищає від зараження і запобігає передачі вірусу.

? Навіщо повторно щеплювати ОПВ уже вакцинованих від поліо дітей?

Якщо в населення достатній рівень охоплення імунізацією, то вакциноспоріднений вірус не призведе до можливого захворювання. У разі низького рівня охоплення щепленнями може початися циркуляція вакциноспорідненого вірусу поліомієліту. Це сталося зараз в Україні: захворіли діти в Рівненській та Закарпатській областях. Циркуляцію поліовірусів можна припинити, масово використовуючи ОПВ.

Коли виникають спалахи поліовірусу, впроваджуються додаткові заходи з імунізації. Це так звана турова вакцинація, яка передбачає введення додаткових доз вакцини великій кількості дітей упродовж короткого періоду. Таким чином створюється колективний імунітет і зупиняється поширення вірусу.

? Що робити, якщо дитині не зробили щеплення вчасно?

Не потрібно розпочинати серію вакцинації спочатку, якщо було пропущено якусь із доз. Незалежно від того скільки часу минуло, необхідно ввести дози, яких не вистачає, за графіком із дотриманням мінімальних інтервалів.

? Чи потрібно робити щеплення дитині на грудному вигодовуванні?

Так. Грудне вигодовування є надзвичайно важливим та корисним для здоров'я маляти, але материнське молоко не захищає дитину від поліомієліту.

? Чи можна вакцинувати від поліомієліту дітей з хронічними хворобами?

Дуже важливо забезпечити вакцинацію дітей з хронічними захворюваннями, оскільки вони більш вразливі до інфекцій.

Рішення про допуск до щеплення приймає педіатр або сімейний лікар, який вивчає стан дитини. Справжні протипоказання до щеплення ОПВ — це надзвичайно рідкісне явище. Їх може визначити лише лікар. Протипоказання на строк, більший за два тижні, може визначити тільки імунологічна комісія.

? Чи може бути, що побічні реакції від вакцини набагато шкідливіші, ніж хвороби, проти яких робиться щеплення?

Якщо дитина перехворіє природним шляхом, у неї сформується імунітет проти цього захворювання. Однак інфекція може викликати ускладнення. Параліч — найважчий симптом, пов'язаний із поліомієлітом, оскільки він може призвести до постійної інвалідності та смерті. 2–10% людей, які страждають паралічем від поліовірусної інфекції, помирають, оскільки вірус вражає дихальні м'язи. Ризик ускладнень після інфекційної хвороби набагато вищий, ніж ризик серйозних реакцій після вакцинації.

Як і всі інші медичні препарати, вакцини можуть викликати реакції. Зазвичай вони є незначними (болісні відчуття, припухлість або почервоніння в місці ін'єкції чи невелике підвищення температури) і їх поява є нормальною реакцією організму на препарат. Ризик важких ускладнень після захворювання є набагато вищим, ніж ризик серйозних реакцій після щеплення.